

Nieuwsbrief Agenda Vitaal Platteland

Nr. 8, oktober 2018

Bevat nieuws vanuit de ambtelijke voorbereiding van de Agenda Vitaal Platteland voor alle hierbij betrokkenen en geïnteresseerden.

In deze nieuwsbrief aandacht voor voorstellen in de derde Agenda Vitaal Platteland, voor de openstellingen van diverse subsidieregelingen, nieuws van de regiotoer en beleidsmatige nieuwtjes.

Stand van zaken derde Agenda Vitaal Platteland

Naar aanleiding van de derde Agenda Vitaal Platteland zal het college van Gedeputeerde Staten (GS) van Gelderland weer een aantal voorstellen voorleggen aan Provinciale Staten.

De derde Agenda Vitaal Platteland focust op vier inhoudelijke thema's: 1. Veehouderij en gezondheid; 2. Klimaat en energietransitie; 3. Natuurinclusieve landbouw en 4. Sterke en verbonden sector. Met deze thema's sluit de Agenda beter aan bij de Kadernota Omgevingsvisie, het interbestuurlijk programma van Rijk, IPO, VNG en UvW én het Klimaat- en Energieakkoord. Daarnaast stelt de agenda een andere uitvoeringsstrategie voor: niet alleen subsidiëring van projecten maar ook versterken van

organisatiekracht in het veld en bekostigen van onderzoek.

Voor twee projecten zijn subsidiegrondslagen opgenomen in de begroting die aan de Staten wordt voorgelegd, te weten voor een Gebiedsfonds en voor het initiatief Voortzetting emissiereductie veehouderij in de FoodValley. Zie verderop.

Ook voor andere initiatieven vraagt het college aan PS om middelen beschikbaar te stellen, maar deze zullen worden gereserveerd totdat aanvragers bekend zijn c.q. de projecten verder zijn uitgewerkt. Het gaat dan om onze bijdragen voor het flankerend beleid varkenshouderij w.o. ondernemersbegeleiding en voor de uitvoering van de pilot Kunstmestvrije Achterhoek.

Natuurinclusief actieplan

Vanuit programmamiddelen wordt een samenwerkingsverband van GNMF met andere partijen uit zowel de natuur- als landbouwsector gesteund om tot een natuurinclusief actieplan te komen.

Initiatief Gebiedsfonds

De Staten wordt gevraagd een bedrag beschikbaar te stellen aan gebiedscoöperatie O-gen om via een gebiedsfonds te kunnen experimenteren met een aanpak, waarbij we ondernemers in het veld vragen zelf invulling te geven aan maatschappelijke doelen, zonder dat voor de realisatie 'het hoe' wordt voorgeschreven. Dit bij wijze van invulling van de trend 'van middelenvoorschriften naar doelvoorschriften'. Idee is dat het gebied zelf met initiatieven komt, die vanuit een gebiedsfonds kunnen worden gehonoreerd. In de regio FoodValley is reeds een fonds actief, het O-gen-fonds, waarbij we willen aansluiten. De gebiedscoöperatie O-gen beheert dit fonds. We spreken met het fondsbeheer af dat de middelen voor de Agenda Vitaal Plattelandsdoelen worden ingezet in Gelderland. De middelen worden door het fondsbeheer als lening verstrekt aan initiatiefnemers, met een cofinancieringspercentage van 20 tot 50%. De middelen dienen later aan de fondsbeheerder te worden terugbetaald. De looptijd van dit project is enkele jaren, daar een deel van de middelen terugvloeien en opnieuw kunnen worden ingezet.

Voortzetting emissiereductie veehouderij

Sinds 2017 werken de manifestpartners (veehouderijsector, kennisinstellingen, onderwijs en regiogemeenten in de regio FoodValley) samen aan de verbetering van de luchtkwaliteit nabij veehouderijen. De provincie en de rijksoverheid ondersteunen en faciliteren. Via het praktijkcentrum emissiereductie veehouderij wordt gewerkt aan het versneld op de markt brengen van erkende innovatieve technieken om fijnstof te reduceren, gefocust op de pluimveesector. Het Rijk zorgt ervoor dat die technieken straks landelijk ingezet kunnen worden. De regiogemeenten vragen via interimbeleid in het vergunningentraject om de 'best beschikbare technieken' toe te passen op het totale veehouderijbedrijf. Daardoor is in de regio FoodValley inmiddels 30% meer fijnstofreductie bereikt ten opzichte van de wet- en regelgeving. De Manifestpartners willen de uitvoering nu verder verbreden naar reductie van andere emissies zoals ammoniak en geur en ook naar andere veehouderijsectoren. Bij de pluimveehouderij komt ruimte voor nog circa 4 nieuwe

pilots en wordt de zogenoemde 'APK' ofwel periodieke update van de vergunde staltechnieken ingevoerd.

Verder wordt gestart met reductie van ammoniak- en geur in een relevante veehouderijsector in de regio - de rundvee- en/of kalverhouderij lijkt passend. Er worden pilots gestart conform de aanpak bij fijnstof om technische innovaties landelijk versneld beschikbaar te krijgen. Ook wordt begeleiding en monitoring van managementmaatregelen op het agrarisch bedrijf (zoals voer, mest) voorzien, met als doel deze een volwaardige plaats in de omgevingsvergunning te laten krijgen.

Tevens starten enkele pilots om geursensoren in de praktijk te testen en te valideren, aangezien betrouwbare sensoren nog ontbreken.

Regiotoer

Om alle regio's goed te betrekken bij de Agenda Vitaal Platteland is een regiotoer gehouden. Regiobesturen en de besturen van de landbouworganisatie LTO Noord zijn bezocht.

Ervaringen bij de landbouworganisaties

In het algemeen werd positief gereageerd op de projecten die tot nu toe in het kader van de Agenda Vitaal Platteland worden uitgevoerd. Het belang voor de sector van het project Kunstmestvrije Achterhoek wordt breed erkend. Via dit project moet worden aangetoond dat het milieuhygiënisch en landbouwkundig verantwoord is om producten uit dierlijke mest te gebruiken in plaats van kunstmest.

Het valt op dat het de besturen van landbouworganisaties moeite kost om agrariërs te interesseren voor bijeenkomsten over bijvoorbeeld actuele onderwerpen als korte ketens of energie en klimaat. Punt is dat er momenteel zoveel nieuwe ontwikkelingen spelen dat er een informatieverzadiging lijkt te zijn bereikt, 'het hoofd zit vol'. Om agrariërs te bereiken moeten andere strategieën worden gevolgd, waarbij vooral de 1 op 1-benadering kansrijk is. Wat ook helpt is als nieuwe ontwikkelperspectieven in de vorm van rekenvoorbeelden worden gepresenteerd: wat kost het en wat levert het op. Maar ook het rondpraten via app-groepen is een laagdrempelige manier.

Zaken als natuurinclusief boeren hebben volop aandacht. De boeren geven aan dat het van groot belang is dat ook het inkomen van de boer verbetert. Ook is belangstelling voor betere afspraken in de keten, voor eiwitinput van eigen land, VLOG-certificering (Verband Lebensmittel Ohne Gentechnik).

De subsidieregeling waarbij de herontwikkeling van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen wordt gestimuleerd is positief ontvangen.

Ervaringen bij de gemeenten

De regiotoer leverde nieuwe belangstelling op bij regio's om bij de Agenda aan te haken en daarbij inzicht dat er veel gebeurt. Zo zijn er in de stedendriehoek projecten op het gebied van korte ketens en wordt er een agro-innovatiecentrum opgezet. Er is veel belangstelling om het O-genfonds, op te gaan zetten voor innovaties in bijvoorbeeld de Stedendriehoek. Door de Board van de Cleantechregio zal een agrofoodadviseur worden aangesteld, die de landbouw moet voorzien van duurzame innovaties. In stedendriehoek blijkt uit de keukentafelgesprekken dat er vooral beleidsruimte wordt gevraagd van gemeenten om bedrijfsopvolging mogelijk te maken. Zo zit in Terwolde de winnaar van Brood en Spelen, een ondernemer die zijn leegstaande gebouwen (VAB's) wil gebruiken om bijvoorbeeld schoolverlaters daar te laten ondernemen. Daartoe moet de regelgeving worden versoepeld.

Ook op de Noord-Veluwe was belangstelling voor de activiteiten van O-gen. En ook daar werd aandacht gevraagd voor belemmerende en knellende regelgeving.

Veel gemeenten staan positief tegenover de subsidieregeling voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Zij vragen onze aandacht voor de wachtrij aan aanvragen voor een extra burgerwoning en voor het middelentekort voor sloop. Hiervoor biedt de subsidieregeling geen oplossing.

Geitenhouderijen

Naar verwachting wordt deze maand een vervolgonderzoek VGO gepubliceerd, waaruit blijkt dat het gevonden verband tussen geitenhouderijen en longontsteking zich ook in de jaren 2013-2016 voordoet.

Op basis van deze bevindingen zal naar verwachting het college van GS van de provincie Gelderland de verordening geitenhouderijen niet intrekken. Dit standpunt zal het college bespreken met gemeenten, omgevingsdiensten, sectorvertegenwoordigers en de GGD.

Naast Gelderland en Brabant hebben Zuid-Holland, Utrecht en Overijssel ondertussen een moratorium ingesteld.

Er gaat nu een groot onderzoek plaatsvinden naar de oorzaken van de longontstekingen. De resultaten worden naar verwachting pas in 2020 opgeleverd. De provincie betaalt mee aan dit onderzoek.

Sectorvisie

Intussen heeft de sector zelf een visie op de toekomst van de geitenhouderij gepresenteerd. De sector boert goed, de producten hebben een stijgende afname en de sector kan jaarlijks met 5% groeien. Richting de toekomst willen de geitenhouders vooral

- professioneel zijn
- vertrouwd worden
- verantwoord werken
- toegevoegde waarde creëren.

De sector is zich goed bewust van de kloof tussen de geitenhouderij en de burgerij. De sector gaat pro-actief om met gezondheidskwesties. De naam van de visie is dan ook: gezond vertrouwen en vertrouwd gezond. Een actueel item is de kringlooplandbouw. De sector gebruikt steeds meer GMO-vrij voer, vanwege de Duitse markt. En dan is regionale afname in het voordeel.

Nationaal structuurschema luchtkwaliteit

Het geactualiseerde NSL is inmiddels openbaar. Wat blijkt: diverse fijnstofknelpunten uit de veehouderij zijn er niet meer, vanwege emissiereducerende maatregelen.

Er resteren in Nederland nog 23 knelpunten rond 17 veehouderijen, in Nederweert en Someren. Het NSL meldt dat knelpunten opgelost kunnen worden door (vrijwillig) stoppen van veehouderijen of het (vrijwillig) treffen van emissiereducerende maatregelen. Een ander spoor is het afdwingen van (beperkte) emissiereducerende maatregelen bij IPPC-veehouderijen op basis van Europese BBT. Daarvoor is wijziging van wet- en regelgeving (in de vorm van een experiment op basis van de Crisis- en herstelwet) wenselijk, omdat verdergaande emissiereducerende maatregelen nu nog niet afgedwongen kunnen worden. Het wijzigen van wet- en regelgeving (in de vorm van experimenten op basis van de Crisis- en herstelwet) zal naar schatting een half jaar in beslag nemen. Dit betekent dat de knelpunten in categorie a en b naar verwachting in 2020, doch uiterlijk in 2023, opgelost kunnen zijn, aldus het NSL.

Luchtwaters en commissie Biesheuvel

Met het Rijk wordt overlegd over de kwestie van de combiluchtwaters die niet goed werken. Dit betekent dat ze veel minder geur reduceren dan eerder was vastgesteld.

Inmiddels zijn nieuwe normen vastgesteld. Uit inventarisaties blijkt dat het aantal ondernemers, dat door de nieuwe normen met hun vergunningaanvraag in de problemen komt, beperkt is. Er is een commissie ingesteld, die zich o.a. zal buigen over de knelpunten, ook wat betreft de geurregelgeving. Het werkplan van de commissie is net bekendgemaakt, zij gaat partijen horen. De provincie zal waarschijnlijk het verzoek inbrengen om de mogelijkheden van interne saldering te schrappen, m.a.w. het

recht doorhalen om de reductie van de geurbelasting weer voor de helft te gebruiken. Ook zal de provincie pleiten voor een cumulatieve beoordeling op het gebied van geur bij vergunningaanvragen.

Warme sanering varkenshouderij

Voor de warme sanering heeft het Rijk € 200 mln. beschikbaar gesteld.

De sanering richt zich vooral op het uit de markt nemen van varkensrechten van bedrijven die teveel geuroverlast opleveren voor de omwonenden. Uit het Hoofdlijnenakkoord voor de warme saneringsregeling varkenshouderij wordt duidelijk dat er uit die € 200 mln. ook middelen beschikbaar komen voor innovatie en verduurzaming voor de varkenssector en andere sectoren: € 40 miljoen voor de varkenshouderij, € 15 miljoen voor de pluimveehouderij en € 5 miljoen voor de melkgeitenhouderij. Op dit moment wordt aan de regeling gewerkt. Een kwestie is de vraag of deelnemers aan de stoppersregeling mee mogen doen.

Openstellingen subsidie-regelingen

Bodem en water

Sinds 1 oktober is er subsidie beschikbaar voor loonwerkbedrijven in Gelderland die investeren in met name machines die bijdragen aan het realiseren van bodem- en waterdoelen. Per aanvrager is 40% subsidie beschikbaar tot maximaal € 20.000,-. In totaal is € 1 mln. beschikbaar. De aanvragen worden in volgorde van binnenkomst behandeld. Alleen investeringen die op de zogenoemde investeringslijst staan komen in aanmerking voor subsidie.

Invulling van vrijkomende agrarische bebouwing

De verwachting is dat de komende jaren ongeveer 30% van de agrarische bedrijfsgebouwen vrij zal komen. Dit brengt een risico mee ten

aanzien van leefbaarheid, economie en klimaat. Wij vinden het belangrijk dat het platteland vitaal blijft. Daarom verstrekken we subsidie voor de herontwikkeling van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.

Bent u agrariër en eigenaar van bedrijfsgebouwen die mogelijk leeg gaan komen en die geschikt zijn voor andere functies? Dan is de subsidieregeling Innovatieve Concepten 2018 interessant voor u. Neem contact op met uw gemeente en bespreek met hen de mogelijkheden voor een subsidieaanvraag. Meer informatie vindt u op forum.gelderland.nl/vab

Subsidie voor klimaatmaatregelen

Als provincie geven we invulling aan de klimaatafspraken die op Europees en Rijksniveau zijn gemaakt. Op sommige punten gaan we verder dan dat.

De Nederlandse landbouw heeft niet alleen te maken met emissie van kooldioxide (CO₂), maar ook met andere broeikasgassen: methaan (CH₄) en lachgas (N₂O). CO₂ komt vooral vrij door verbruik van energie (gas, elektriciteit, diesel). Rundvee en opgeslagen mest zijn de belangrijkste bronnen van methaanemissie. Lachgas komt vooral vrij uit de bodem bij bemesting. Methaan en lachgas worden weliswaar in veel kleinere hoeveelheden uitgestoten dan CO₂, maar hebben een sterker effect. De maatschappelijke opgaven vragen een integrale transitie van de dierlijke sector, met speciale aandacht voor de rundveehouderij.

We stimuleren op drie niveaus:

1. Vanaf 26 november verstrekken we via de POP3-regeling Innovatieve Concepten 100% subsidie aan een multidisciplinair projectteam dat nieuwe concepten ontwikkelt met als doel de emissie van broeikasgassen te verminderen. Hierbij gaat het om systeemverandering als genoemd in de recent verschenen Landbouwvisie van de Minister van LNV (september 2018). De Minister zegt daarover: 'Boeren zijn onmisbaar en voeden de mensen. Zoals dit nu gebeurt is echter niet vol te houden. De aarde kan de last van de huidige productiemethoden niet langer dragen'. Meer informatie hierover vindt u op onze subsidiepagina. (www.gelderland.nl/POP3-Innovatieve-Concepten-2018)

2. Via dezelfde POP3-regeling verstrekken we 70% subsidie aan een multidisciplinair projectteam dat werkt aan de doorontwikkeling van innovatieve concepten, dus aan ideeën of activiteiten die nadere uitwerking vragen voordat ze geïmplementeerd kunnen worden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om maatregelen als genoemd in het rapport van de Commissie Grondgebondenheid (april 2018), zoals de ontwikkeling van een checker op de aankoop van krachtvoer, of de opzet van een certificeringssysteem voor de import van grondstoffen van buiten Nederland.

Meer informatie vindt u op <https://www.gelderland.nl/POP3-Innovatieve-Concepten-2018>

3. Via de POP3-regeling Fysieke Investerings Landbouw-klimaat verstrekken we vanaf voorjaar 2019 40% subsidie voor de implementatie van concrete maatregelen op bedrijfsniveau waarbij het accent zal liggen op de stal van de toekomst.

Korte Voorzieningsketens

Van 29 oktober tot en met 10 december 2018 zal de regeling POP3 Korte Voorzieningsketens worden opengesteld. Het budget is 800.000 euro. De regeling heeft als doel om tenminste een gemeente en een lokale voedselproducent te verbinden middels een samenwerkingsverband gericht op het realiseren van een korte keten.

Met de afgelopen openstellingsperioden zijn er nu in totaal 17 samenwerkingsprojecten ondersteund met deze regeling. De eerste projecten zijn inmiddels afgerond en hebben resultaten opgeleverd. Meer informatie hierover is te vinden op de site van het Gelders Kennisnetwerk voedsel www.voedselbijgeldersegemeenten.nl en op de site van de provincie Gelderland www.gelderland.nl/Duurzame-land-en-tuinbouw. Het is onze wens dat uiteindelijk in alle Gelderse gemeenten samenwerkingsverbanden zijn ontstaan om korte voorzieningsketens te bevorderen. Meer informatie over de openstelling is te vinden op www.gelderland.nl/POP3-Korte-voorzieningsketens

Plattelandsontwikkelingsprogramma

De Agenda Vitaal Platteland wordt onder andere ondersteund met middelen van het Europees Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (POP3).

Naast de genoemde onderwerpen die specifiek betrekking hebben op de landbouw (innovatie, klimaat, vrijkomende agrarische gebouwen, korte ketens en agrarisch waterbeheer) ondersteunt het POP3 ook maatregelen op het gebied van natuur, water en gebiedsgericht beleid (LEADER-Achterhoek).

Op <http://www.gelderland.nl/subsidies> staat het overzicht van de subsidiemogelijkheden in 2018.

De Toekomst van het Platteland

Op woensdag 21 november organiseert de HAN met de Universiteit van Amsterdam een studiedag over het onderwijs in relatie tot de snelle veranderingen op het platteland en in de krimpgebieden. Centrale vraag is hoe innovatief onderwijs, scholing en projecten voor een leven lang leren een blijvende vitalisering op het platteland en in de krimpgebieden kunnen stimuleren.

De studiedag start 's morgens met een overzicht van de actuele ontwikkelingen en recente onderzoeksbevindingen op het gebied van innovatieve leerarrangementen. In vijf belangrijke workshops komen 's middags vooral concrete ervaringen aan bod met tal van interessante sprekers.

Locatie: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN), Groenewoudseweg 1, 6524 TM Nijmegen. Meer informatie vindt u op <http://www.alumni.uva.nl/platteland>.

Symposium Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid

Het vierde symposium van het Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid vindt 13 maart 2019 plaats, van 10.00 – 17.00 uur in De Rijtuigenloods in Amersfoort.

Sprekers zijn bioloog en filosoof Bram Bos (Wageningen University & Research, over de transitie naar een duurzaam gezonde leefomgeving voor mens en vee); Noëlle Aarts (deskundige op het gebied van conflict, onderhandeling en communicatie over complexe life science issues); jonge veehouders over hun bedrijf in tijden van kringlooplandbouw en mogelijk minister Carola Schouten over de LNV landbouwvisie.

Privacy

Deze nieuwsbrief voldoet aan de nieuwe wetgeving omtrent de privacy. U ontvangt deze per e-mail omdat u eerder met ons hebt samengewerkt of aangaf geïnteresseerd te zijn in deze nieuwsbrief. Als u deze nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen, dan kunt u dat per retourmail doorgeven.

Meer informatie:

Bij Leo Blanken, provincie Gelderland

l.blanken@gelderland.nl

tel. 026-359 9069 / 06-528 02 208

Yvonne Geelen, y.geelen@gelderland.nl

Aan deze nieuwsbrief kunnen geen rechten worden ontleend.